

**Інститут психології імені Г.С. Костюка
НАПН України**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ:**

**Збірник наукових праць Інституту психології
імені Г.С. Костюка НАПН України**

Том XIII

**ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ В УМОВАХ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Випуск 1

Київ – 2016

ISSN 2072-4773

Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. –Том XIII. Невідмінна розвитку дитини в умовах дошкільної та початкової освіти. – Випуск 1. – Харків : КЦ ФОП Іванової М.А. – 2016. – 154 с.

Головний редактор:
дійсний член НАПН України, доктор психол. наук, професор
С.Д. Максименко

Заступник головного редактора: дійсний член НАПН України, доктор психол. наук, професор *Н.В. Чепелєва*
Відповідальні секретарі: канд. психол. наук, ст.н.с. *Н.В. Слободянік* (друкована версія),
канд. психол. наук, ст.н.с. *О.Л. Верник* (електронна версія).

Редакційна колегія:
Маліко В.О., дійсний член НАПН України, доктор психол. наук, професор; *Багл Г.О.*,
член-кореспондент ПАНУ України, доктор психол. наук, професор; *Карашуніка Л.М.*, член-
кореспондент НАПН України, доктор психол. наук, професор; *Смульсон М.Л.*, член-
кореспондент НАПН України, доктор психол. наук, професор; *Кокун О.М.*, доктор психол.
наук, професор; *Максимова Н.Ю.*, доктор психол. наук, професор; *Москаленко В.В.*, доктор
філос. наук, професор; *Проженеко Т.О.*, доктор психол. наук, професор; *Шевіг Ю.М.*,
доктор психол. наук, професор; *Муника О.Л.*, канд. психол. наук, професор; *Кісарчук З.Г.*,
канд. психол. наук, ст.н.с.; *Терещук А.Д.*, канд. психол. наук, ст.н.с.

Члени міжнародної редакційної колегії:
Антон Фабіан, професор, доктор габілітований, завідувач кафедри соціальної роботи,
Університет Павла Йозефа Шаффера в Колишах (Словаччина); *Марек Палах*, професор
надзвичайний, доктор габілітований гуманітарних наук, завідувач кафедри соціальної
педагогіки в Інституті педагогіки Женевського університету (Польща); *Евген Гливець*,
професор, доктор філософських наук з психології, іноземний член НАПН України,
(Австралія); *Роман Трач*, професор, доктор філософських наук, іноземний член НАПН
України (США); *Альфред Прінц*, професор, доктор з психології та педагогіки, ректор
університету ім. Зігмунда Фрейда (Австрія).

Редакційна рада тому: Проженеко Т.О. (відповідальний редактор тому), доктор. психол.
наук, професор; Хартман О.Ю. (відповідальний секретар тому), канд. психол. наук, ст.н.с.

**Рекомендовано до друку рішенням вченого ради Інституту психології
імені Г.С. Костюка НАПН України.**
(протокол № 1 від 28.01.2016 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 17847-6693ПР від 10.06.2011

Збірник внесено до Переліку наукових фахових видань України в галузі психологічних наук
(Наказ МОН України № 1021 від 7.10.2013 р.)

© Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2016

ЗМІСТ

<i>Іванова В.В.</i> . Динаміка та психолого-педагогічні засоби розвитку пізнавальних процесів в дошкільному віці	4
<i>Корисева О.Л., Хартман О.Ю.</i> . Можливості психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості дитини засобами інноваційних форм взаємодії	19
<i>Кочетіна М.В.</i> . Аспекти розвитку дитини старшого дошкільного віку в ігрівій діяльності: улюблені іграшки й ігри сучасних дівчаток і хлопчиків	31
<i>Лапіна М.Д.</i> . Психологічна характеристика професійник якостей особистості соціальних працівників	48
<i>Ліппік О.О.</i> . Характеристика технологій підготовки майбутнього вчителя до суб'єк-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи	61
<i>Рижкова О.С.</i> . Інноваційні технології навчання в сучасній школі	72
<i>Савченко Ю.Ю.</i> . Статеве виховання дітей та підготовка їх до майбутнього суспільного та сімейного життя	81
<i>Тітаренко С.А.</i> . Психологічні умови ефективного педагогічного спілкування вихователя дошкільного навчального закладу з дітьми	93
<i>Теплюк А.А.</i> . Емпіричне вивчення емоційних переживань як чинника розвитку довільної поведінки дітей дошкільного віку в умовах сім'ї	102
<i>Хомич О.О.</i> . Компоненти готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів	113
<i>Швець О.М.</i> . Емоційна основа почуття власної гідності дитини ...	122
<i>Шелег Т.В.</i> . Розвиток рефлексій у молодшому шкільному віці як передумова життєтворчості	133
<i>Шпак М.М.</i> . Психологічний супровід розвитку емоційного інтелекту молодших школярів	142

14. Шадриков В.Д. Психология деятельности и способности человека / В.Д. Шадриков. – М.: Издательская корпорация «Логос», 1996. 320 с.

REFERENCES

1. Gimaeva Ju.A. Principial'nye podhody k opredeleniju poniatij individualnosti i individual'nosti / Ju.A. Gimaeva // Visnik Harkiv'skogo nacional'nogo universitetu imeni V. N. Karazina. Serija : Psichologija. - 2010. - № 913, vip. 44. S. 15-18.
2. Derkach A.A. Psichologija razvitiya professionala / A.A. Derkach, V.G. Zazykin, A.K. Markova. - M.: RAGS, 2000. - 125 s.
3. Karpenko O.G. Profesijni funkciі social'nogo pracivnika jak skladov profesijnoї kompetentnosti / O.G. Karpenko // Psichologo-pedagogichni problemi sil's'koї shkoli: zb. naukovih prac' Umans'kogo pedagogichnogo universitetu imeni P.Tichini. - 2007. - Vip. 20. - S. 26-33.
4. Kostjuk G.S. Izbrannye psichologicheskie trudy / G.S. Kostjuk. - M: Pedagoogika, 1988. - 304 s.
5. Maksimenko S.D. Psichologija osobistosti: Pidruchnik / S.D.Maksimenko, K.S. Maksimenko M.V. Papucha. - K.: TOV «KMM», 2007. 296s.
6. Marishhuk B.L. Psichologicheskie osnovy formirovaniya professional'no znachimykh kachestv / B.L. Marishhuk. avtoref. dis. dokt. psihol. nauk. - L: LGU 1982. - 32 s.
7. Markova A.K. Psichologija professionalizma / A.K. Markova. - M: Mezhdunarodnyj humanitarnyy fond Znanie, 1996. - 312 s.
8. Ribalka V.V. Viznachennja osobistosti, osobistisno viznachene oposeredkuvannya prostoro-chasovoї osnovi butja ta personologichnij intelekt psihologa / V.V. Ribalka // Visnik Odes'kogo nacional'nogo universitetu Psichologija. - 2013. - T. 18, Vip. 22 (3). - S. 76-88.
9. Social'na robota v Ukraini / za zag. red. I. D. Zverevoi, G.M. Laktionovoi. - K.: Centr navchal'noi literaturi, 2004. - 256 s.
10. Stolin V.V. Samosoznanie lichnosti / V.V. Stolin. - M: Izd-vo Moskun-ta, 1983. - 288 s.
11. Tjuptja L.T. Social'na robota: Teoriya i praktika / L.T. Tjuptja, I.B. Ivanova. - K.: VMUROL «Ukraina», 2004. - 408 s.
12. Holostova E.I. Professionalizm v social'noj rabote / E.I. Holostova. M: Dashkov i K, 2006. - 236 s.

13. Chesnokova I.I. Problema samosoznanija v psihologii / I.I.Chesnokova, Shorohova. - Moskva: Nauka, 1977. - 144 s.

14. Shadrikov V.D. Psichologija dejatel'nosti i sposobnosti cheloveka / V.D Shadrikov. - M.: Izdatel'skaja korporacija «Logos», 1996. - 320 s.

VIIK 173.3.011.3

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНИМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Лінник О.О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.
hellen7@mail.ru

Анотація. У статті представлена структурну характеристику технології підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи, яке визначається як система поєднання педагогічних дій, спрямованих на організацію професійно зорієнтованого передовища ВНЗ, у якому відбувається реалізація змісту, педагогічних умов, форм та методів суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача зі студентами. Технологія містить такі компоненти: принципи, зміст, педагогічні умови, що потрапляють у проваджуються за допомогою інтерактивних форм і методів організації навчального процесу у професійну підготовку майбутнього вчителя початкової школи, якість якої оцінюється за визначеними критеріями. Розроблена технологія є інструментом, який дозволяє викладачу реалізувати систему, наповнюючи її змістом у відповідності до конкретної дисципліни.

Ключові слова: суб'єкт-суб'єктна взаємодія, суб'єктна позиція, готовність, майбутній учитель початкової школи, технологія, педагогічні умови, діалог, інтерактивні форми та методи.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГИИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ К СУБЪЕКТ-СУБЪЕКТНОМУ ВЗАИМОДЕЙСТВИЮ С УЧАЩИМИСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Линник Е.О., кандидат педагогических наук, доцент кафедры дошкольного образования Киевского университета имени Бориса Грінченка

В статье представлена структурная характеристика технологии подготовки будущего учителя к субъект-субъектному взаимодействию с учащимися начальной школы, которая определена как система последовательных педагогических действий, направленных на организацию профессионально ориентированной среды вуза, в которой происходит реализация содержания, педагогических условий, форм и методов субъект-субъектного взаимодействия преподавателя со студентами. Технология включает следующие компоненты: принципы, содержание, педагогические условия, которые поэтапно внедряются с помощью интерактивных форм и методов организации учебного процесса в профессиональной подготовке будущего учителя начальной школы, качество которой оценивается по определенным критериям. Разработанная технология является инструментом, который позволяет преподавателю реализовать систему, наполняя ее смыслом в соответствии с содержанием конкретной дисциплины.

Ключевые слова: субъект-субъектное взаимодействие, субъектная позиция, готовность, будущий учитель начальной школы, технология, педагогические условия, диалог, интерактивные формы и методы.

CHARACTERISTIC OF THE TECHNOLOGIES OF THE FUTURE TEACHERS TO SUBJECT-SUBJECT INTERACTION WITH PUPILS OF PRIMARY SCHOOL.

Linnik H.O.

The article presents the structural characteristics of the technologies of the future teacher to a subject-subject interaction with pupils of primary school, which is defined as a system of organization professionally oriented university environment, which is the implementation of content, pedagogical conditions, forms and methods of subject-subject teacher interaction with student. Technology includes: principles, content, pedagogical conditions, stages of implementation, interactive forms and methods of evaluation criteria for readiness for the subject-subject interaction. The technology includes the following pedagogical conditions: implementation of dialogue subjects, cultures, spheres of

activity in vocational-oriented university environment; gradual formation of subject positions in future primary school teacher means giving it the right to choose the trajectory of individual development; use texts as a means of problem training of future elementary school teacher; ensuring in the program of tasks of teaching practices research and reflective character. The technology is a tool that allows the teacher to implement the system, filling it with content in accordance with a particular school subject.

Keywords: subject-subject interaction, subject position, readiness, future elementary school teacher, technology, pedagogical conditions, dialogue, interactive forms and methods.

Актуальність проблеми підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи зумовлена низкою причин, що утворилася у теорії та практиці вищої та початкової освіти: виникнінням грунтової теоретичної бази щодо підготовки майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи та недостатньою технологічною розробленістю її реалізації; сучасними вимогами педагогічної практики до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи та неготовністю вчителя до ролі суб'єкта наукопраці; об'єктивним значенням професійно зорієнтованого освітнього передовища ВНЗ для формування суб'єктної позиції майбутнього вчителя початкової школи та відсутністю відповідної розробленої моделі та технології в теорії та практиці вищої освіти.

В основу розробки технології покладено теоретичні положення, у яких простежується визначення готовності через процес підготовки (І. Глазкова, О. Мирошниченко, І. Обухова, С. Ратовська, В. Сластионін та інш.); а також теоретичні розвідки щодо сутності понять «технологія» та «технологізація навчального процесу», «педагогічна технологія» (Ю. Бабанський, І. Беспалько, В. Боголюбов, І. Дичківська, В. Докучаєва, В. Загвязінський, І. Ізюн, М. Кларін, О. Пометун, Т. Сальникова, Г. Селевко, В. Сластионін, І. Харламов, С. Харченко, Ф. Янушкевич та ін.).

Мета статті полягає у структурній характеристиці технології підготовки майбутнього вчителя початкової школи до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи

У загальному чині дефініція професійної готовності, надані вченими, включає три аспекти готовності, а також обґрунтоване положення про суб'єктність вчителя початкової школи та його суб'єктну позицію як

необхідну умову організації взаємодії учнів, визначимо **готовість** майбутнього вчителя початкової школи до організації суб'єктивної взаємодії учнями як інтергальне ієархічне утворення особистості майбутнього педагога, що характеризується сформованою суб'єктною позицією, обізначеністю в закономірностях та способах організації взаємодії з учнями, комунікативною відкритістю, здатністю рефлексивного управління взаємодією [3].

Підходи до розуміння технології відрізняються розмаїттям поглядів. Так, у розвідках учених означене поняття трактується: як конструкування процесу (С. Карпенчук); як послідовність дій та операцій (В. Загвязинський); як педагогічна система (Г. Десятов, Т. Дмитренко); сукупність знань про способи і засоби здійснення виробничих процесів (О. Пометун); модель навчально-виховного і управлінського процесів; як організацію діяльності педагога (Т. Сальникова).

Важливими для нашого дослідження є дефініції, які демонструють системний підхід до розуміння поняття «технологія». Наприклад, М. Боритко визначив педагогічну технологію як систему теоретичних обґрунтованіх принципів і правил, а також відповідних їм прийомів і методів ефективного досягнення педагогом цілей навчання, виховання і розвитку школярів [1]. О. Пометун трактує поняття «технологія» як сукупність знань про способи і засоби здійснення виробничих процесів, що гарантують отримання певного результату [5]. Системне бачення технології представлено також у визначення Т. Десятова, Т. Дмитренко [2]. Системний підхід просліковується у критеріях технологічності, розроблення Г. Селевко та С. Вітвіцькою: концептуальність, логічність, взаємоз'язі усіх його частин, цілісність; керованість, ефективність, відтворюваність, єдність змістової і процесуальної частини, їх взаємообумовленість [6].

У дослідженні О. Набоки перелік ознак технологічності розшироно за рахунок таких позицій, як: алгоритмічність, інваріантність, відновлюваність, проектовість, візуалізація, діагностичність, модернізація, коригованість [4, с. 15]. У цілому погоджується із дослідницею, заперечимо лише протінваріантність, оскільки вважаємо, що технологія має мати варіативний характер.

Оскільки ми розглядаємо технологію як динамічну складову системи підготовки майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи, то у визначенні технології будемо виходити із дефініції Т. Дмитренко, яка, досліджуючи феномен професійно-орієнтовано-

логії, розглядає її як систему психологічних, загальнопедагогічних та інших процедур взаємодії педагога зі студентом, з урахуванням їх стосунків та схильностей, спрямовану на реалізацію змісту, методів, форм та способів навчання, що відповідають цілям освіти, майбутньої діяльності та є особливо важливим якостям майбутніх спеціалістів [2, с. 55].

Відтак, технологія підготовки майбутнього вчителя до суб'єктивної власності з усіма початковою школи визначається як система нових педагогічних дій, спрямованих на організацію професійно-підготовленого середовища ВНЗ, у якому відбувається реалізація змісту, методів та форм суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача та студентами. У дефініції закріплено увагу на системі процедур взаємодії вчителя зі студентом, що є симбіотично складовою технологічного компоненту розробленої нами системи. У структурі технології визначені критерії, форми, методи та засоби, які мають конкретизувати теоретичні ідеї та виконувати їх реалізацію у практиці професійної педагогічної освіти.

Спираючись на тему В. Сластионіна стовні того, що педагогічна технологія може розглядатися як сукупність зовнішніх та внутрішніх дій, що направлені на послідовне здійснення цих принципів у їх об'єктивному вимізув'язку, де проявляється особистість педагога [7, с. 407], визначимо структурні компоненти технології реалізації системи підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи: мета, принципи; педагогічні умови; форми, методи та реалізація; а також оцінний компонент (модель технології підготовки майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи представлено на рис. 1).

Розроблена технологія ґрунтується на принципах гуманізації професійно зорієнтованого освітнього середовища, свободи вибору траєкторії розвитку, взаємоз'язку та взаємозагабачення сфер діяльності, культуропідвідності, цінічного ставлення до взаємодії, співпраці суб'єктів у всіх сферах діяльності.

Процес підготовки вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії складається з чотирьох етапів: адаптивно-мотиваційного, проблемно-пізнавального, операційно-технологічного, проектувально-творчого, які співвідносяться з логічними підготовки, та відповідно, становленням суб'єктної позиції: виділенням до суб'єктної, та позиції організатора суб'єкт-суб'єктної взаємодії в професійній діяльності. Зміст підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії становлять загальнотеоретичний, загальний

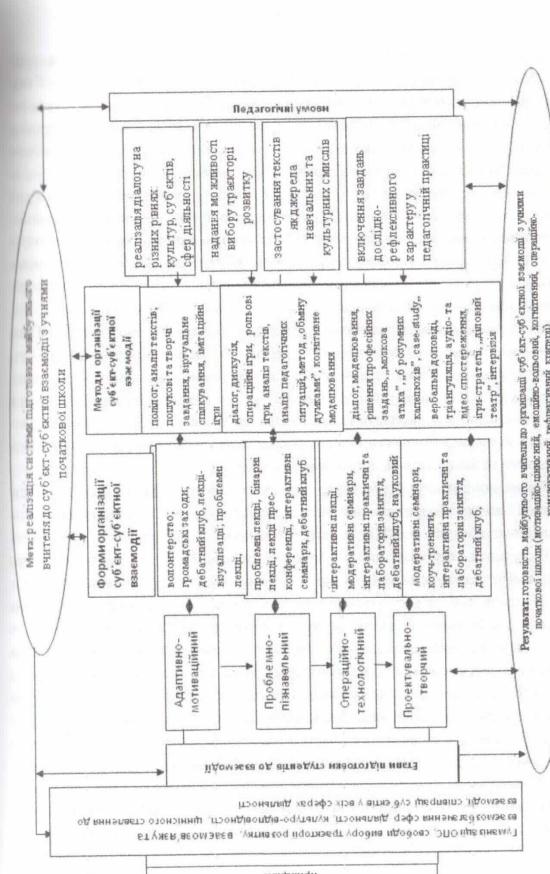

Рис. 1. Модель технології реалізації системи підготовки майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної застосуддії з учаєм початкової школи

З огляду на визначені чинники на ці теоретичні положення відповідають такі педагогічні умови формування готовності до суб'єктної взаємодії з учнями, як: реалізація діалогу суб'єктів, культур, сфер діяльності в професійно зорієнтованому середовищі ВНЗ; поетапне формування права вибору індивідуальної траекторії розвитку; застосування текстів суб'єктної взаємодії змісту підготовки майбутнього вчителя початкової школи; забезпечення в програмі педагогічних практик завдань дослідно-рефлексивного характеру. Упровадження інтерактивних форм і методів організації навчального процесу в професійну підготовку майбутнього вчителя початкової школи є складовою технології, що забезпечує успішне впровадження педагогічних умов.

Провідною умовою вважаємо реалізацію діалогу в середовищі ВНЗ у різних рівнях, оскільки саме діалог є основним засобом реалізації суб'єктної взаємодії. Без діалогічності неможливо реалізувати взаємодію, оскільки будь-яка спільна діяльність потребує вміння домовитися, вступити в діалог. Саме наявність та якість діалогу свідчать про ступінь реалізації суб'єктної взаємодії. Будь-яка інтерактивна технологія заснована на взаємодії учасників та здійснюється за допомогою діалогу.

Умова поетапного формування суб'єктної позиції майбутнього вчителя початкової школи базується на моделі ієархії форм взаємодії суб'єктів педагогічного процесу у ВНЗ, у якій зображене трансформацію автономної позиції студента, яку він має на початку навчання, в об'єкта навчального впливу, тобто включення його в навчальну діяльність. Наступним кроком є набуття позиції суб'єкта суб'єкт-об'єктної взаємодії. Йдеться про опанування навичками самостійної та самоосвітньої діяльності, у якій об'єктом є тексти різних типів як носії навчальних смислів. Іншою лінією є відігравання лідерських ролей у взаємодії з іншими студентами в різних видах діяльності – і аудиторної, і позааудиторної. Після цього стає можливим становлення суб'єктної позиції в навчальній діяльності, тобто суб'єкта суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Згідно з розробленою моделлю, тільки після проходження всіх передрахованих етапів майбутній учитель може бути організатором суб'єктної взаємодії. Термін перебування кожного студента на кожному етапі є індивідуальним і таким, що знаходиться в залежності від активності студента, різноманітності діяльності, у які він є включеним, та вихідного рівня розвитку особистісних і психічних якостей.

Згідно з проведеним експертним оцінюванням особистості вчителя початкової школи такими особистісними якостями є: активність, відповідальність, самостійність (особистісні), здатність до рефлексивної

68

інноваційності, інноваційна відкритість, ціннісне ставлення до взаємодії, прагнення набуття нових знань, ціннісне ставлення до самовдосконалення професійної). Саме сукупність цих якостей утворює змістовий аспект особистості.

Очевидно, що особистісними якостями студент може оволодіти без фахової підготовки у ВНЗ, тоді як професійні якості він може набути тільки в процесі навчання та педагогічних практик. Саме тому на початку навчання (якщо вони ще не може мати необхідних якостей для організації суб'єктної взаємодії, проте рівень розвитку особистісних та психічних якостей є достатнім) вчителя повинні здати змістовий аспект суб'єктної взаємодії.

Необхідно передумовою формування готовності майбутнього вчителя є суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи є формування його суб'єктної позиції, визначененої в дослідженні як особистісно значущу систему ціннісних ставлень, стійких переконань, теоретичних знань та практичного досвіду, що дозволяє виробити власні способи навчальної та професійної діяльності. Визначено такі етапи підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи: автономна дія; об'єкт взаємодії; об'єкт суб'єкт-об'єктної взаємодії; суб'єкт суб'єкт-суб'єктної взаємодії; організатор суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Відповідно, провідною діяльністю на першому етапі є навчання, на другому – навчання, на третьому-четвертому – навчально-пізнавальна діяльність; на п'ятому – професійна діяльність. Для переходу на кожний наступний етап необхідно створити ситуацію вибору траекторії розвитку для майбутнього вчителя початкової школи та відповідальністю за кінцевий результат.

Згідно з герменевтичним підходом, засобом, що опосередковує спільну діяльність суб'єктів у взаємодії та забезпечує обмін культурними смислами в інформаційно-комунікативному середовищі ВНЗ, є тексти різних типів. Застосування текстів як осередку культурних та навчальних смислів дозволяє зробити педагогічне знання осмисленім, забезпечити формування ціннісного ставлення до знання, що є важливим складником підготовки майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи.

Практичні навички організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи майбутнього вчителя може набути в педагогічній практиці, яка передбачає професійну діяльність майбутнього фахівця в реальних умовах. Тому однією з педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя визначено впровадження в програму педагогічних практик дослідно-рефлексивних завдань, які розуміються як дослідні завдання, що спонукають до рефлексії, самооцінки власної педагогічної діяльності, подальшого її аналізу та коригування. Вивчення досвіду впровадження таких завдань у ВНЗ Німеччини дало змогу адаптувати їхній досвід та запропонувати до впровадження такі

69

методи діяльнісного дослідження: ведення педагогічного щоденного самостостереження під час уроку, обмін думками, оцінка учнями, аудіо-відеостереження, тріангуляція.

Засобом реалізації спроектованої системи є інтерактивні форми та методи організації процесу професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Аналіз педагогічних досліджень дозволив визначити основні форми інтерактивного навчання в підготовці майбутніх педагогів: групову працю та форму організації діяльності студентів під час самостійних та аудиторних заняттів; форми організації лекційно-практичних занять – модернативні семінари, коуч-тренінги, тьюторіал. Серед методів, що сприяють ефективній підготовці майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи, назовемо метод аналізу педагогічних ситуацій, моделювання, проектировання, когнітивного моделювання, інтервію.

Підводячи підсумки, зауважимо, що технологія підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи містить такі компоненти: принципи, педагогічні умови: реалізація діалогу суб'єктів, культур, сфер діяльності в професійно зорієнтованому середовищі ВНЗ, поетапне формування суб'єктної позиції у майбутнього вчителя початкової школи засобом надання йому права вибору індивідуальної траекторії розвитку, застосування текстів як засобу проблематизації змісту підготовки майбутнього вчителя початкової школи; забезпечення в програмі педагогічних практик завдань дослідно-рефлексивного характеру, - що упроваджуються за допомогою інтерактивних форм і методів організації навчального процесу у професійну підготовку майбутнього вчителя початкової школи. Розроблена технологія є інструментом, який дозволяє викладачу реалізувати систему, наповнюючи її змістом у відповідності до конкретної дисципліни.

Список використаних джерел

1. Борытко Н. Педагогические технологии: Учебник для студентов педагогических вузов / Н. Борытко, И. Соловцова, А. Байбаков. Под ред. Н. Борытко. — Волгоград: Изд-во ВГИПК РО, 2006.— 59 с.
2. Дмитренко Т.А. Профессионально-ориентированные технологии обучения в системе высшего педагогического образования (на материале преподавания иностранных языков): дис. ... доктора пед. наук : 13.00.08, 13.00.02. / Т.А. Дмитренко. — М., 2005. — 442с.
3. Ліннік О. О. Майбутній вчитель як суб'єкт педагогічної взаємодії: підготовка до співпраці з молодшими школярами : монографія / О. О. Ліннік. — К.: Слово, 2014. — 304 с.
4. Набока О.Г. Теорія і методика застосування професійно

итованих технологій навчання майбутніх економістів у процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец. 00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О.Набока. — Луганськ, 2011. — 41 с.

5. Пометун О.І. Підготовка вчителів початкових класів: інтерактивні технології у ВНЗ / О.І. Пометун, О.А. Комар. — Умань : РВЦ „Софія”, 2007. — 168 с.

6. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учеб. пособ. / Г. К. Селевко. - М.: Народное образование, 1998. - 256 с.

7. Сластишин В.А. Педагогика: учебник для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Сластишин, И.Ф. Isaev, Е.Н. Shishinov; под. ред. В.А. Сластишина. - 9-е изд. стер. - М. : Издательский центр «Академия», 2008. - 376 с.

REFERENCES

1. Borytko N. (2006) Pedagogicheskie tehnologii: Uchebnik dlja studentov pedagogicheskikh vuzov / N. Borytko, I. Solovcova, A. Bajbakov. Pod red. N. Borytko. — Volgograd: Izd-vo VGIPK RO.
2. Dmitrenko T.A. (2005) Professional'no-orientirovannye tehnologii obuchenija v sisteme vysshego pedagogicheskogo obrazovanija (na materiale prepodavaniya inostrannyh jazykov): dis. ... doktora ped. nauk : 13.00.08, 13.00.02. / T.A. Dmitrenko. — M.-Z. Linnik O. O. (2014) Majbutnj uchitel' jak sub'ekt pedagogichnoj vzaemodii: pidgotovka do spivpraci z molodshimi shkoljarami : monografija / O. O. Linnik. — K.: Slovo.
3. Naboka O.G. (2013) Teoriya i metodika zastosuvannja profesijno orientovanih tehnologij navchannya majbutnih ekonomistiv u procesi fahovoj pidgotovki: avtoref. dis. na zdobutja nauk. stupenja dokt. ped. nauk: spec. 13.00.04 «Teoriya ta metodika profesijnoi osvitiv» / O.Naboka. — Lugansk.
4. Pometun O. I. (2007) Pidgotovka vchiteliv pochatkovih klasiv: interaktivni tehnologii u VNZ / O. I. Pometun, O. A. Komar. — Uman' : RVC „Sofija”.
5. Selevko G. K. (1998) Sovremennye obrazovatel'nye tehnologii : ucheb. posob. / G. K. Selevko. - M. : Narodnoe obrazovanie.
6. Slastenin V.A. (2008) Pedagogika: uchebnik dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij / V.A. Slastenin, I.F. Isaev, E.N. Shishinov; pod. red. V.A. Slastenina. — 9-e izd. ster. — M. : Izdatel'skij centr «Akademija».